

כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויטו הי"ד

כוחה של מסירות נפש

ספר שמות פותח בתיאור מפורט של "לידתו של מנהיג" – משה רבינו. אנו מתבוננים במשה, שאומץ בידי בת פרעה וגדל כנסיך מצרי. אנו רואים אותו כאיש צעיר העומד לראשונה על משמעות זהותו האמיתית. משה, בן לעם משועבד ומיוסר והוא יודע זאת: "וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִפְּהַ אִישׁ עִבְרִי מֵאֲחִיו" (שמות ב, יא).

משה מתערב, אקטיבי, פועל. זהו אחד מסימני ההיכר של מנהיג אמיתי. אנו רואים את משה רבינו מתערב שלוש פעמים, פעמיים במצרים ופעם אחת במדיין – בפעולת הצלת קורבנות האלימות ואז אנו עדים למחזה הגדול של הסנה הבווער, ששם מתגלה אליו אלוהים וקורא לו להוציא את עמו אל החופש. משה מהסס ארבע פעמים עד שהקב"ה כועס ומשה יודע שאין לו ברירה אחרת. זהו בקצרה, סיפור קלאסי על ראשיתו של גיבור.

מעבר לסיפור הגלוי, הפרשה מציגה את דמותן של שש נשים אמיצות שבלעדיהן לא היה למשה סיכוי לגדול ולהפוך למנהיג. הנשים הן כאמור, יוכבד, מרים, שפרה, פועה, ציפורה ובת פרעה, אשר כל אחת מהן מביאה תכונה ואופי למנהיגותו של משה והמכנה המשותף לכולן היא מסירות הנפש העצומה של כל אחת ואחת בתפקידה עד לרגע בו משה מתחיל את דרכו כמנהיג.

1. **יוכבד** – אימו של מרים, אהרון ומשה, אשר בחרה ללדת אותו בשעה שהיו גזרות קשות על ילדי ישראל "כל הן היילוד היאורה תשליכו". היא מחליטה שלמרות גזרת השמד היא מביאה חיים לעולם ללא פחד, היא יולדת ומצפינה אותו 3 ירחים, ולאחר מכן ארגנה תוכנית להצלתו. יוכבד, למרות שתפקידה בתורה לא מפורט, ניכרת באומץ ובתושייה שלה – **מסירות נפש**.

2. **מרים** – אחותו הגדולה של משה, אשר הובילה את אביה לשנות את דעתו בנוגע לעתיד היילודה בעקבות הגזירה על הרג הבנים "וילך איש מבית לוי", אומר רשי על הפסוק: "וילך – הלך בעצת ביתו". מרים, הבת הקטנה, מעיזה "לייעץ" בנושא זוגיות לאביה עמרם: "גזרתך קשה משל פרעה", וכך היה. בהמשך אנחנו רואים שהיא מוציאה לפועל יחד עם אימה את מסע "הקרז" של משה בתיבה על היאור. היא שמרה על משה הקטן כשהוא הושם בתיבה "ותתצב אחותו מרחוק". אותה מרים שייצעה לאביה הולכת באומץ רב לא פחות ולא יותר למי? לבת פרעה, ומציעה לה לקחת את הילד למינקת מאיפה? מבני ישראל. אמונתה, תעוזה ואומץ ליבה היו חזקים יותר מכל – **מסירות נפש**.

3. **שפרה ופועה** – שתי המיילדות אשר סירבו לציית לפקודת פרעה להורג את הזכרים היילודים של ישראל. "ותיראן המיילדות את האלהים, ולא עשו כפאשר דבר אליהן מלך מצרים; ותסין את הילדים". במעשיהן הן הצילו את חיי הילדים ואת המשך השושלת של העם היהודי. זוהי הדוגמה המתועדת הראשונה לאחת מתרומותיה הגדולות ביותר של היהדות לתרבות האנושית: הרעיון שלכוח יש גבולות מוסריים. יש הוראות שאסור לציית להן. יש פשעים נגד האנושות שאין לתרץ בטענה "רק מילאתי פקודות". כמובן ששתייהן קיבלו שכר על "סירוב הפקודה", אך לא זו הייתה המטרה. האם נוכל לתאר לנו את המעמד ששתי מיילדות עומדות לפני הדמות החזקה ביותר בעולם ומסבירות למה הן עוברות על "החוק"? שוב אנחנו נתקלים באומץ רב ובתושייה עצומה – **מסירות נפש**.

4. **ציפורה** – אשת משה, אשר בחרה לצעוד עם משה בסיכון רב ונכונות למסור את נפשה ואת ילדיה בעת שליחותו של משה למצרים, שבקורות חייו של משה מופיע מקצוע אחד ויחיד: רועה צאן. ובכל זאת, בחרת ציפורה לעזוב את חייה השלווים כביתו של כהן מדין ולקחת את ילדיה למצרים, למקום בו משה מבוקש בעוון הריגה. למה לה לעבור את המסע המסוכן הזה? ולהאמין באמונה שלמה כי יש ללכת "ולהילחם" יחד עם משה על חירות העם היהודי, מול מי? מול המעצמה הגדולה ביותר בעולם. עדיף היה לה לו ישבה יחד עם אביה יתרו, חותן מדין, ומצטרפת אליו רק בסוף במעמד הר סיני. אך לא זו ציפורה אשר נלחמת במלאך המבקש להרוג את משה בדרך. "ויהי בדרך במלון ויבקש המיתו", רש"י:

"המלאך את משה פי שלא מל את בנו". ת מרים רואה מה שמשה לא רואה ומלה את בנם בדרך, פעולה שהייתה חיונית להשלמת משימתו.

5. **בת פרעה** – ואחרונה היא בת פרעה, לה היה האומץ להציל ילד מבני ישראל ולגדלו באותו ארמון עצמו שבו אביה מתגורר, אותו פרעה "אשר לא ידע את יוסף", אשר זמם להכחיד את עם בני ישראל. אין ספק שאם היא הייתה חיה בינינו היום, היא הייתה מקבלת את אות "חסידי עולם". דמות אמיצה שהצילה את משה, למרות שהיא הייתה בתו של פרעה, היא גדלה את משה כבנה בארמון מצרי ועוד "מגדילה ראש" לקחת מינקת יהודייה! כל זאת תוך שהיא מונעת את חורבן העם. היא לא הייתה רק דמות משנית בסיפור, אלא שחקנית מרכזית בעיצוב ההיסטוריה של העם היהודי. מעשה הגבורה שלה מלמד אותנו על חשיבותה של הבחירה האישית ועל הכוח הטמון בחמלה ואמפתיה, גם במצבים קשים. "וְאֵלֶּה בְּנֵי בְּתוּלָה בַת פְּרָעֹה" - רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר לה הקב"ה לבתיה בת פרעה: "משה לא היה בנך, וקראתו בנך. אף את, לא את בתי, ואני קורא אותך בתי." שנאמר: "אֵלֶּה בְּנֵי בְּתוּלָה" - בַּת יְהוָה.

אין ספק כי אם פרעה היה יודע מי הוא "הנכד" החדש ומהיכן הוא הגיע, סופו היה כשל שאר הזכרים. מבואר במדרש רבה (ויקרא א, ג) כי למשה היו תשעה שמות נוספים שקראו לו מן השמים, אך מתוך כל השמות שניתנו, למה יש רק שם אחד שבחר הקב"ה דווקא לקרוא לו "משה" – שהעניקה לו בתיה בת פרעה. "אמר לו הקב"ה למשה חייך, מכל שמות שנקרא לך איני קורא לך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה."

לכן השם שנבחר ע"י הקב"ה דווקא בשם שהעניקה לו בת פרעה **על שם מסירות נפש** למשות אותו מן היאור ולגדלו כבנה, אותו שם שילווה את העם היהודי לנצח נצחים, "ממשה ועד משה לא קם כמשה".

כי כל מה שבא במסירות נפש נשאר לנצח.

אומר הרב יורם אברג'ל: **יהודי שאין בו מסירות נפש מאבד את זהותו כיהודי**, וכשהקב"ה רואה אדם שמוסר את נפשו, "אדם זה שלי יהיה כל הזמן."

החוט המקשר בין כל הדמויות כמובן הוא מסירות הנפש, אך המיוחד במסירות הנפש הזו שאין לאף אחת מהדמויות הנ"ל אין התגלות של הקב"ה או של מלאך או נבואה אחרת. מסירות הנפש שלהן ונכונותן להקריב ולהילחם למען מה שהן מאמינות בו.

זוהי הסיפור של העם היהודי בכל שנותיו – **מסירות נפש** על היותנו יהודים ורצון פשוט לחיות בארץ ישראל.

אנחנו עדים בשנה וחצי האחרונה על מסירות נפשם של כל אותם חיילים אנשי כוחות הביטחון ואזרחים באשר הם היוצאים למסור נפשם וזאת על מנת להמשיך את קיומנו כעם יהודי בארץ ישראל.

"השבוע ציינו 12 חודשים לנפילתו של אייל מבורך טויטו הי"ד, נפילתו בחומר, בגשמיות אך לא בכח, ברוח. כאדם שלא הכיר היטב את אייל ז"ל, אני זוכה לגלות וללמוד עליו וממנו עוד ועוד וכל פעם משהו חדש, עוצמתי ומשמעותי.

מאז נפילתו של אייל ז"ל התחלתי לקרא את ספריו של הרב זקס זצ"ל כפי שאייל היה קורא אותם ומזהה בכתביו את מנהיגותו, עוצמתו ומסירות נפשו של אייל ז"ל.

שנזכה להמשיך בדרכו.

שבת שמות שלום

נכתב בהשראת שיעורים של הרב יורם אברג'ל זצ"ל והרב יונתן זקס זצ"ל